

Riskiperusteisuus huomioitava EU:n ympäristöpolitiikassa ja myrkytöntä ympäristöä koskevassa strategiassa

Kiertotalouspaketissa¹ ja kemikaalisäätelyn toimeenpanossa tulee huomioida tuleva myrkytöntä ympäristöä koskeva unionin strategia, jonka valmistelua unionin ympäristöalan toimintaohjelma edellyttää. Säätelyn ja tulevan strategian tulee pohjautua riskiperusteisuuteen ja siinä on noudatettava suhteellisuusperiaatetta.

EU:n seitsemäs ympäristöä koskeva toimintaohjelma viitoittaa unionin ympäristöpolitiikan tavoitteet ja toimet vuoteen 2020 asti. Toimintaohjelmassa sitoudutaan myös kehittämään myrkytöntä ympäristöä koskeva unionin strategia vuoteen 2018 mennessä. Tavoitteena on edistää haitattomia materiaali kiertoja, innovaatiota ja kestävien vaihtoehtojen kehittämistä, ml. ei-kemialliset ratkaisut.

Euroopan komissio on aloittanut toimet strategian valmistelemiseksi ja työ jatkuu yli parlamenttivaalien. Taustaselvityksiä on tehty ja toimia valmistellaan seuraavilta aihealueilta: i) haavoittuvimmat väestöryhmät, ii) kemikaalien korvaaminen ja aineiden ryhmittely; iii) myrkyttömien aineiden kehittäminen; iv) erittäin pysyvät kemikaalit; v) kemikaalit tuotteissa ja materiaali kierrat; vi) politiikkatoimet, innovaatiot ja kilpailukyky, ja vii) ennakkovarointusjärjestelmä.

Ympäristötoimintaohjelmalla ja myrkyttömän ympäristön strategialla on kiistaton yhteys myös kemikaalilainsäädännön toimeenpanoon, kehittämiseen ja REFIT-tarkasteluihin (Regulatory Fitness and Performance). Strategian selvitys- ja valmistelutyötä on kuitenkin tehty pienessä piirissä, julkisuudelta ja sidosryhmiltä piilossa, mikä on huolestuttavaa. Tavoitteet ovat hyvät, mutta onko lainsäätäjällä yksin riittävä ymmärrys suunniteltujen toimien toimivuudesta käytännössä?

EU:n kemikaalilainsäädännön on määritelty olevan riskilähtöistä, mutta käytännön toteutus ei sitä ole. Esimerkiksi REACH-asetuksen ohjeistusta on päivitetty niin, että esineiden kemikaalikoostumuksesta edellytetään hyvin tarkkoja tietoja riippumatta käyttäjälle aiheutuvan riskin suuruudesta. Lisäksi parhaillaan valmistellaan, uudistetun jätedirektiivin perusteella, kokonaan uutta päällekkäistä rekisteriä EU-markkinoilla olevien esineiden sisältämistä haitallisista aineista. Vaatimusten ja määräysten käytännön toteutettavuus on heikko. Yksi syy tähän on, että työhön ei oteta riittävän aikaisessa vaiheessa mukaan sidosryhmiä, jotka toisivat mukaan realismin, esimerkiksi kansainvälisen etäkaupan valvonnan haasteen. Lisäksi kuluttajan suorat ostot EU:n ulkopuolelta ovat vaatimusten ja valvonnan ulkopuolella.

¹ COM (2015) 614 final; 1386/2013/EU

Tällä hetkellä kiertotaloutta koskevassa politiikassa ei ole riittävästi huomioitu riskiperusteista lähestymistapaa, vaan kiertotalous näyttäyty ajoittain itseisarvona. Sääntelyssä tulisi aina priorisoida niitä asioita, jotka aiheuttavat todellista haittaa tai uhkaa.

Esimerkki riskiperusteisuuden puutteesta:

Päivittäistavarakaupalle elintarvikkeiden puhtaus on vastuullisen toiminnan perusedellytys. Esimerkiksi kierrätysravinteiden sisältämiä haitta-aineita ei tunneta riittävän kattavasti (esim. puhdistamolietteen sisältämät lääkeaine- ja hormonijäämät). Tarvitaan lisää riskiperusteista haitta-aineiden tutkimustyötä. Kiertotalousinnossa ei pidä riskeerata esimerkiksi maaperän ja elintarvikeketjun puhtautta.

Lisätietoja:

Johtava asiantuntija **Terhi Kuljukka-Rabb**, kemikaaliasiat, Kaupan liitto
050 300 3263, [terhi.kuljukka-rabb\(at\)kauppa.fi](mailto:terhi.kuljukka-rabb@kauppa.fi)

